

HSB vill stoppa farliga kemikalier i byggandet

HSB vill stoppa farliga kemikalier i byggandet

"Sjuka hus" är ett begrepp som funnits i minst 20 år. Trots att många ansträngningar har gjorts för att hitta orsakerna, finns problemet fortfarande kvar. Än i dag byggs det bostäder och skolor som är ohälsosamma att vistas i under längre tid.

Egentligen är det inte konstigt alls att det finns sjuka hus. Moderna byggvaror innehåller alldeles för många farliga ämnen.

HSB vill bygga och förvalta bra bostäder. Skönhet, estetik och kvalitet är viktiga nyckelord för HSB. Begreppet "bra bostad" borde självklart inbegripa en giftfri miljö. Nu tar HSB initiativ för att få bort de farligaste kemikalierna. Tio ämnen finns nu förtecknade som HSB vill att börja med vill få bort från byggproduktionen.

Tryggt boende i HSB

– Medlemmarna i HSB ska känna att de har ett gott liv i sina lägenheter. Kvalitet i boendet är mycket viktigt och därför har HSB under årens lopp varit nydanade på en mängd områden. Exempelvis var HSB först med att ordna barn-

omsorg redan på 30-talet. Varje tid har naturligtvis nya uppgifter när det gäller att skapa ett tryggt och bra boende. Nu vill vi på allvar få bort farliga ämnen i byggprodukterna. Det säger Gun-Britt Mårtensson, ordförande i HSB Riksförbund.

För många farliga ämnen i byggvaror

Egentligen borde det vara självklart att det inte ska finnas några gifter i bostäderna. Men så är det tyvärr inte idag. Det finns omkring 40 000 olika byggvaror på den svenska marknaden och de flesta innehåller olika kemiska tillsatser. Varje år ändras ca 5 000 byggvaror och flera 100 nya bygg-

varor lanseras. Mängden naturfrämmande kemikalier har flerfaldigats de senaste decennierna. Kunskaperna om ämnens hälso- och miljöeffekter är mycket bristfälliga. Användningen av farliga kemikalier i byggmaterial är ett av de stora hoten mot naturens kretslopp och med all sannolikhet ett stort hälsoproblem, även om det kan vara svårt att bevisa.

– Ett stort problem är att ämnens farlighet oftast upptäcks långt i efterhand, när de redan finns i husen och när det nästan är omöjligt att få bort dem, säger Gun-Britt Mårtensson. Hon tar asbest och PCB som exempel.

– Att få bort dessa ämnen är mycket kostsamt och svårt, eftersom det också krävs ett omhändertagande som är omständligt. Jag är övertygad om att det kommer nya larmrapporter om kemikalier som idag används utan hinder och som kanske kräver nya saneringsåtgärder.

HSB listar miljöfarorna

HSB har förtecknat tio kemikalier som snarast måste tas bort från alla byggprodukter. Det finns ingen "absolut vetenskap" bakom listan och det kan säkert finnas experter som har åsikter om det är det rätta ämnena som finns med på listan.

De tio ämnena som HSB valt är erkända som "problemämnen" och vanliga inom byggindustrin. Just därför är det viktigt att åtgärda dem. Dessutom är bedömningen att de går att byta dessa ämnen mot andra alternativ.

– Det är inte nödvändigtvis den rätta listan säger Gun-Britt Mårtensson. Det finns fler kemikalier som är farliga. Men vi har valt ut ämnen som är vanliga i byggbranschen. På något sätt måste man sätta igång med att fasa ut gifterna. Då kan man inte ägna sig åt ett evigt utredande för att hitta den absoluta sanningen om vad som farligast. I stället gäller det att handla i tid.

Något omedelbart förbud mot använda de tio ämnena inom HSB handlar det inte om. Att få

bort ämnena överallt och på en gång är tyvärr inte möjligt. Man måste också inrikta sig på nyproduktion och ombyggnad. I de befintliga husen kan det vara svårare. Någonstans måste man börja. Det handlar det om att med hjälp av listan ställa krav på tillverkare och producenter. HSB vill som stor byggherre gå före och visa vägen för ett giftfritt byggande.

Alla måste hjälpas åt

– Det räcker inte med att vänta på att andra ska ta initiativ. HSBs bostadsrättsföreningar och enskilda hushåll

har också ett ansvar för miljön t ex vid renovering och ombyggnad. Som konsumenter måste vi säga ifrån. Läs innehållsdeklarationerna på färgburkarna nästa gång som Du handlar på byggmarknaden. Ställ frågor om de inte är tydliga och kolla att ingen av de ämnen som finns med på HSBs förteckning finns med, säger Gun-Britt Mårtensson.

Det är inte lätt att komma ihåg eller ens uttala namnen på alla kemiska föreningar som HSB vill få bort i byggandet. Men det finns en enkel hjälpreda, en särskild "kom ihåg-foldern" med alla ämnena förtecknade och dessutom en del praktiska tips om vilka kemikalier Du själv bör undvika när du handlar lim eller färg. Den kan Du alltid ha med i handväskan eller plånboken och ta fram när det behövs. Beställ "kom ihåg-foldern" på e-post gun-britt@hsb.se, eller skriv till HSB Riksförbund Box 8310, 104 20 Stockholm. Märk kuvertet med "kom ihåg-foldern".

HSB

Box 8310, 104 20 Stockholm

Fax: 08-785 30 01

e-post: gun-britt@hsb.se

Här är listan på kemikalier som HSB vill få bort från bostadsbyggandet

Bromerade flamskyddsmedel tillsätts elektriska apparater, kablar, isolering och textilier för att minska brandrisken. Spår av tillsatserna hittas både i djur och människor, bland annat med ökande halter i modersmjölk. Djurförsök har visat på fosterskador.

Klorparaffiner finns i PVC-plast, fogmassor, lim och färg. Hittas i djur och framkallar cancer hos möss och råttor.

Ftalater, som är en av de vanligaste föroreningarna i naturen, förekommer i PVC, färger och lacker. Stör hormonsystem och fortplantningsförmåga.

Nonylfenoletoxylater förekommer i färger, lacker, lim och vissa plaster. Har hittats i grundvatten och fettvävnad hos djur. Stör hormonsystemet.

Bisfenol A finns i plaster, epoxylim, färg, glas och keramik. Har framkallat leukemi vid djurförsök och visat på störningar av fortplantningsförmåga och fosterutveckling.

Bly hittas bland annat i färg, tätningsmedel, PVC och elektronikprodukter. Stör nervsystem, bildningen av blodkroppar, njurar och fosterutveckling. Misstänkt cancerframkallande.

Koppar finns i vattenledningar och elkablar. Farligast är antagligen kopplingen till vattenförsörjningen eftersom koppar från ledningsnätet följer med ut i naturen via avloppsvattnet. För mycket koppar kan leda till förgiftningar, beteenderubbningar och försämrade fortplantningsförmåga.

PVC förekommer i plastgolv och avloppsledningar, men är i byggen numera vanligast i plastkablar till el- och telenät. Vid tillverkning och brand släpps giftiga ämnen ut i naturen. Det finns PVC-fria kablar, som dock är dyrare.

Isotiazolioner fungerar bl a som konserveringsmedel i vattenbaserade färger och lim men finns i en lång rad produkter. Ämnena säljs också under namnet Kathon. De är allergiframkallande och mycket giftiga för vattenlevande organismer.

Isocyanater är hårdare som gör produkter starka och elastiska. Finns bl a i lim, lack och fogskum. Isocyanater framkallar astma och andra problem i luftvägar och lungor.

HSB

Denna trycksak är utgiven av HSB Riksförbund Box 8310 104 20 Stockholm.
E-post riksförbundet@hsb.se www.hsb.se